

Số: 62 /CV-VASEP

Tp. Hồ Chí Minh, ngày 28 tháng 04 năm 2025

*V/v Kiến nghị tháo gỡ khó khăn, khơi thông chuỗi
khai thác – chế biến – XK hải sản khai thác*

Kính gửi: - Bộ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường Đỗ Đức Duy

- Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường Phùng Đức Tiến

- Thứ trưởng Bộ Nông nghiệp và Môi trường Trần Thanh Nam

Đồng kính gửi: - Cục trưởng Cục Thủy sản và Kiểm ngư Trần Đình Luân

- Vụ trưởng Vụ Pháp chế (Bộ NNMT) Phan Tuấn Hùng

- Vụ trưởng Vụ Hợp tác Quốc tế (Bộ NNMT) Nguyễn Đỗ Anh Tuấn

Hiệp hội Chế biến và Xuất khẩu Thủy sản Việt Nam (**VASEP**) xin chân thành cảm ơn Bộ trưởng, các Thứ trưởng và các đơn vị đã luôn quan tâm và hỗ trợ cho sự phát triển bền vững ngành thủy sản, cộng đồng Doanh nghiệp (DN) và Hiệp hội VASEP trong nhiều năm qua.

Ngày 10/4/2025, trước khó khăn và diễn biến của thuế đối ứng từ Hoa kỳ, Hiệp hội VASEP đã có văn bản số **50/CV-VASEP** v/v các đề xuất-kiến nghị của VASEP với Chính phủ, các Bộ ngành hỗ trợ cộng đồng DN thủy sản vượt khó khăn, điều chỉnh thích ứng và đa dạng thị trường, bao gồm “2 gói” đề xuất, trong đó có các kiến nghị khơi thông cho sản xuất-tiêu thụ liên quan đến thẩm quyền giải quyết hoặc trình giải quyết của Bộ NN và Môi trường.

Trước mục tiêu tăng trưởng GDP năm 2025 đạt **8%**, các thách thức lớn đang đặt ra cho sản xuất-xuất khẩu các ngành nông-thủy sản trước bối cảnh thuế đối ứng của chính phủ Hoa kỳ và đặc biệt một số khó khăn, ách tắc nổi cộm vào thời điểm này có thể cản trở các chỉ tiêu và nỗ lực kể trên của ngành hàng - Hiệp hội VASEP trân trọng báo cáo và kính đề nghị Bộ trưởng, các Thứ trưởng xem xét ưu tiên chỉ đạo tháo gỡ các vướng mắc liên quan tới ***chuỗi khai thác-chế biến-xuất khẩu hải sản khai thác***, cụ thể như sau:

I. VƯỚNG MẮC TẠI ND 37/2024/ND-CP & MONG ĐỢI NGHỊ ĐỊNH SỬA ĐỔI SỚM

Sau khi Nghị định 37/2024/ND-CP ban hành ngày 4/4/2024 và có hiệu lực từ **19/5/2024** (sau đây gọi tắt là ND 37), ngành hải sản khai thác và đặc biệt các mặt hàng cá ngừ đã gặp vướng mắc lớn liên quan đến quy định về kích thước tối thiểu được phép khai thác và qui định không trộn lẫn nguyên liệu hải sản có nguồn gốc từ khai thác NK với nguyên liệu thủy sản có nguồn gốc từ khai thác trong nước vào cùng một lô hàng xuất khẩu.

Ngày 13/5/2024, trước khi ND 37 có hiệu lực, VASEP và các DN đã có báo cáo kịp thời (VB số 54/CV-VASEP) với Bộ NNPTNT về những bất cập, vướng mắc phát sinh. Đến nay, đã gần 1 năm, với nhiều văn bản báo cáo-kiến nghị của các Hội ngành thủy sản (VASEP, VinaTuna, Vinafis) và một số cuộc họp đối thoại liên quan, các DN và ngư dân khai thác trông đợi từng ngày Nghị định sửa đổi một số nội dung Nghị định 37/2025 kể trên để có thể sản xuất,

xuất khẩu khối lượng lớn cá ngừ đã được ngư dân khai thác trong suốt gần 1 năm qua, cũng như đảm bảo và khơi thông việc ngư dân các tỉnh Miền trung tiếp tục khai thác cá ngừ bình thường khi mà mùa vụ lại chuẩn bị bắt đầu.

Hiệp hội và các DN hiểu rằng Bộ và các đơn vị thuộc Bộ (ngay sau công điện **111/CĐ-TTg** ngày 4/11/2024 của Thủ tướng CP và văn bản **8369/VPCP-NN** ngày 14/11/2024 của VPCP), đã tích cực trong suốt 3-4 tháng qua để rà soát, xây dựng Nghị định sửa đổi ND 37 và đã trình thẩm định tại Bộ Tư pháp. Tuy nhiên, bối cảnh của thực tế đang có rất nhiều khó khăn và áp lực cho cả các DN và ngư dân khai thác. Hiện tại, với quy định hiện hành của ND 37, các cảng cá không thể ký xác nhận nguyên liệu khai thác (S/C) và vì vậy đang có nhiều hệ lụy cho chuỗi sản xuất-xuất khẩu:

- Lượng nguyên liệu các mặt hàng cá ngừ (vằn, vây vàng...) mà ngư dân các Tỉnh đã và đang khai thác được trong suốt gần 1 năm qua đều đang dồn ứ khối lượng lớn nhưng lại không thể XK sang các thị trường mà Việt Nam đang có FTA như EU, Hàn Quốc, Nhật Bản, ASEAN, CPTPP... do không có xác nhận nguyên liệu khai thác của các cảng thì DN không thể làm được giấy chứng nhận xuất xứ hàng hoá ưu đãi theo các FTA này. Trong bối cảnh thị trường Mỹ đang rất khó khăn, các DN ngành hàng hải sản như cá ngừ đang rất hoang mang và lo ngại, mong ngóng từng ngày để có thể khơi thông nguồn lực này giúp DN đa dạng hoá thị trường, giảm sự phụ thuộc vào thị trường Mỹ.
- Bất cập hiện tại cũng đang có rủi ro lớn hơn khi nguy cơ “thất thoát” cơ hội chiếm lĩnh thị trường với các đối thủ cạnh tranh khác như Ecuador, Peru,...những quốc gia đang tận dụng tối đa hạn ngạch và cơ chế trong các FTA với EU. Bên cạnh đó các nước như Thailand, Philippin, Indonesia là những đối thủ cạnh tranh trực tiếp với Việt nam trong khu vực Đông Nam Á, trong đó:
 - Tuy chưa có FTA với EU nhưng Philippin cũng đang được hưởng ưu đãi GSP+ từ EU, tức là miễn/giảm thuế cho nhiều sản phẩm, trong đó có thủy sản và không yêu cầu hạn ngạch ưu đãi như EVFTA;
 - Thailand đang đàm phán FTA với EU và sẽ có ưu đãi thuế quan 0% khi FTA có hiệu lực.
 - Thailand, Philippin, Indonesia đều là thành viên của nhiều FTA trong đó có Việt Nam như: RCEP, Asean-Hàn Quốc; Asean-Nhật Bản; Asean-Úc/New Zealand...

Nếu chúng ta không tháo gỡ được khó khăn trên thì sẽ mất lợi thế cạnh tranh với họ tại các thị trường đang có FTA này.

- Theo cập nhật đến 25/4/2025 trên trang web của ủy ban EC về theo dõi hạn ngạch nhập khẩu cá ngừ trong Hiệp định EVFTA, thì lượng cá ngừ (HS 16) mà EU nhập của Việt Nam mới được **2.450 tấn** trong tổng số hạn ngạch **11.500 tấn/năm** (thuế suất 0%), đạt khoảng 21,3% hạn ngạch.

Trong khi tương đương thời điểm cuối tháng 4/2024 năm ngoái, lượng này đã là **hơn 8000 tấn** (gấp gần 3,5 lần so với 4 tháng đầu năm 2025) và khoảng sang tuần thứ 2 của tháng 6/2024 đã hết hạn ngạch của Hiệp định. (Link hạn ngạch cá ngừ trong EVFTA:

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/quota_tariff_details.jsp?Lang=en&StartDate=2025-01-01&Code=098204).

Kiến nghị: Đề khôi thông cho xuất khẩu nhóm mặt hàng cá ngừ quan trọng của Việt Nam, giải quyết kịp thời các ách tắc lớn trong chuỗi, cho hoạt động bình thường của ngư dân, gia cố lợi thế cạnh tranh trước các quốc gia XK khác và đảm bảo góp phần quan trọng cho chỉ tiêu tăng trưởng 8% của năm nay, Hiệp hội thay mặt các DN xin trân trọng báo cáo và kính đề nghị Bộ trưởng, các Thứ trưởng và các đơn vị tham mưu trực tiếp của Bộ chỉ đạo, ưu tiên, tập trung *chỉnh sửa và trình ký Nghị định sửa đổi ND 37 trong thời gian sớm nhất có thể*.

II. THÁO GỠ BẤT CẬP TRONG THỦ TỤC CẤP GIẤY XÁC NHẬN NGUYÊN LIỆU KHAI THÁC (S/C)

Hiệp hội và các DN ghi nhận, cảm ơn và hoàn toàn chia sẻ với khối lượng công việc lớn liên quan đến công tác chống khai thác IUU, tháo gỡ thẻ vàng của Lãnh đạo Bộ, Cục Thủy sản & Kiểm ngư, Cục NAFIQMP cũng như BQL các Cảng cá tại các Tỉnh trong suốt thời gian qua trong chuỗi khai thác-cấp cảng-thu mua-chế biến-xuất khẩu.

Tuy nhiên, một thực trạng mà các DN ngành hàng hải sản khai thác đang phản ánh rất nhiều hiện nay đó là sự bất cập, vướng mắc trong thủ tục xin cấp giấy xác nhận nguyên liệu khai thác (S/C): thời gian kiểm tra-cấp giấy lâu & kéo dài hơn thời gian quy định; tỷ lệ số hồ sơ (lô hàng) được cấp giấy để có thể tiếp tục cho XK là ít so với số hồ sơ DN đã nộp cho cảng cá (các DN phản ánh: tỷ lệ này chưa được 50%); không ít hồ sơ “bị” trả lại với các lý do khác nhau, bao gồm cả những lý do không phải là trọng số hoặc không có trong quy định pháp luật.

Một vài ví dụ điển hình mà hồ sơ “xin cấp giấy S/C” của DN bị từ chối cấp SC với các lý do như sau: “*Nhật ký tờ ký tên không ghi ngày tháng năm*” hoặc “*Nhật ký tổng sai lượng*” hoặc “*Nhật ký không tổng lượng*” hoặc “*Nhật ký sai công suất máy*” hoặc “*Nhật ký không ghi giờ*”...

Trường hợp “*Nhật ký không tổng lượng*”: Thuyền trưởng tàu khai thác đã ghi đầy đủ chi tiết từng dòng theo mẫu nhật ký khai thác, nhưng dòng tổng cuối cùng là tổng lượng lại thì không cộng & ghi vào. Việc ngư dân không cộng số lượng và ghi vào dòng cuối tổng lượng được BQL cảng cá cho là “sai” và từ chối cấp giấy S/C cho lô hàng, trả lại hồ sơ. Nói rộng ra, việc này đồng nghĩa “lô hàng vi phạm IUU”. Đặc biệt, chủ hàng cũng không được ghi thêm vào dòng tổng lượng này cho đủ thông tin của hồ sơ dù việc này không làm thay đổi bản chất của sự việc là “khai thác vi phạm IUU hay không vi phạm IUU”.

Tựu chung lại là số lô hàng có thể xuất khẩu ít đi, chi phí thời gian tuân thủ là lớn, rủi ro bị khách hàng phạt hoặc từ chối hợp đồng và các DN thì luôn trong trạng thái lo lắng không thể chủ động trong sản xuất, xuất khẩu - khó khăn do tồn kho cao, giảm lượng tiêu thụ nguyên liệu cho ngư dân.

Kiến nghị: Bên cạnh các biện pháp quản lý chống khai thác IUU, thì việc đảm bảo khôi thông cho sản xuất-xuất khẩu hợp pháp của DN và ngư dân khai thác là quan trọng để không chỉ đảm bảo nhiều mục tiêu vĩ mô mà quan trọng hơn là duy trì cảm xúc & tinh thần gắn kết với kinh tế biển của cộng đồng ngư dân và DN, Hiệp hội xin báo cáo và kính đề nghị Bộ trưởng, các Thứ trưởng cùng các đơn vị tham mưu trực tiếp của Bộ tháo gỡ ngay các vướng mắc trong quy trình-thủ tục cấp giấy S/C, C/C như sau:

- Bộ ban hành văn bản quy định-hướng dẫn thống nhất toàn quốc về các tiêu chí cấp giấy S/C, C/C cho các lô hàng khai thác. Trong đó, tiêu chí cần thiết nào để đủ điều kiện cấp giấy; những trường hợp như nào (liên quan đến vi phạm IUU) thì không được cấp giấy; những trường hợp như nào thì cho phép bổ sung thông tin, hồ sơ; thời gian xử lý hồ sơ trong bao lâu.
- Chỉ đạo các Chi cục thủy sản, BQL cảng cá tiếp tục đẩy mạnh việc công khai thông tin về tình trạng các tàu cá vi phạm quy định IUU, các thông tin tàu khai thác có vi phạm (mất kết nối, khai thác sai vùng,...) trang bị màn hình cập nhật thông tin ngay tại cảng cá – để DN dễ dàng tiếp cận và lựa chọn mua nguyên liệu hợp pháp, phù hợp làm cơ sở cho việc xin giấy S/C, C/C.

III. THÁO GỖ VƯỚNG MẮC ĐỂ KHƠI THÔNG XUẤT KHẨU SẢN PHẨM CHẾ BIẾN TỪ NGUYÊN LIỆU RUỐC BIỂN SANG THỊ TRƯỜNG EU:

Con ruốc là nguồn lợi hải sản có sản lượng lớn ở các tỉnh Nam Trung Bộ, Nam Bộ và khách hàng EU đang có nhu cầu lớn về mặt hàng này. Tuy nhiên, trong thời gian qua, theo phản ánh của các doanh nghiệp thủy sản, tất cả các lô hàng chế biến từ nguyên liệu ruốc đều không thể xuất khẩu được sang EU vì không thể có được Giấy xác nhận nguyên liệu khai thác (S/C) và Giấy chứng nhận nguồn gốc thủy sản khai thác (C/C) với lý do:

- Đây là loài hải sản đặc thù được ngư dân khai thác chủ yếu bằng ghe, thuyền nhỏ, không yêu cầu giấy phép khai thác, không phải lắp thiết bị giám sát hành trình VMS và không phải cập nhật vào phần mềm eCDT.
- Đa phần các tàu khai thác ruốc đều cập cảng vào các bãi ngang, không thuộc phạm vi quản lý của các cảng cá chỉ định.

VASEP đã có công văn **121/CV-VASEP** ngày 31/10/2024, công văn **11/CV-VASEP** ngày 10/2/2025 báo cáo về thực trạng & bất cập này cũng như tại một Hội nghị, cuộc họp với Bộ NNPTNT. Tại Hội nghị ngày **25/3/2025** do Phó Thủ tướng Trần Hồng Hà chủ trì, Phó Thủ tướng cũng đã chỉ đạo Bộ NN&MT nghiên cứu, đề xuất giải pháp để tháo gỡ vướng mắc cho mặt hàng ruốc biển, nhằm tận dụng cơ hội đa dạng thị trường, đa dạng sản phẩm XK.

Kiến nghị: Trước bối cảnh khó khăn từ tác động của thuế đối ứng của Hoa Kỳ, chỉ tiêu tăng trưởng **8%** và để gia tăng giá trị cho nghề khai thác ruốc truyền thống, duy trì sinh kế cho ngư dân, cũng như tạo điều kiện cho việc xuất khẩu sản phẩm ruốc sang EU không bị ách tắc, Hiệp hội kính đề nghị Bộ trưởng, các Thứ trưởng và lãnh đạo các Đơn vị tham mưu trực tiếp chỉ đạo đề:

- Bộ NN&MT có ***văn bản chính thức vào lúc này gửi Ủy ban Châu Âu (EU) đề nghị EU xem xét đưa con ruốc vào Danh mục sản phẩm loại trừ giấy chứng nhận thủy sản khai thác*** khi xuất khẩu vào thị trường Châu Âu (EU).
- Trong thời gian đàm phán & chờ phản hồi của EU, Bộ NN&MT nghiên cứu, xem xét giải pháp thủ tục cấp S/C, C/C đối với trường hợp của ruốc biển và sản phẩm từ ruốc biển nhằm tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp, tránh ách tắc xuất khẩu.

Hiệp hội VASEP cùng các DN hải sản khai thác mong đợi và kính đề nghị Bộ trưởng, các Thứ trưởng xem xét ưu tiên chỉ đạo việc tháo gỡ, khơi thông sớm nhất có thể cho 03 vấn đề quan trọng được báo cáo kiến nghị kể trên.

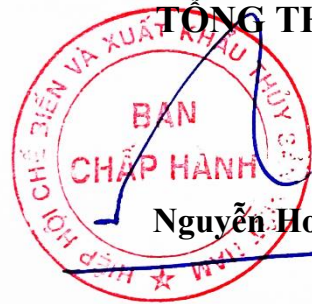
Xin kính chúc sức khỏe Bộ trưởng, các Thứ trưởng và lãnh đạo các Đơn vị tham mưu trực tiếp các vấn đề kể trên của Quý Bộ!

Trân trọng cảm ơn và kính chào./.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Chủ tịch HH và các PCT HH;
- BCH và BKT HH;
- Ủy ban Hải sản VASEP;
- VPĐD HH tại Hà Nội;
- Lưu VP HH.

**TUQ. CHỦ TỊCH HIỆP HỘI
TỔNG THƯ KÝ**



Nguyễn Hoài Nam